

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-422/20 – 1

Υπόθεση C-422/20

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

8 Σεπτεμβρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Oberlandesgericht Köln (Γερμανία)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

28 Αυγούστου 2020

Παραβαίνων και εκκαλών:

RK

Αιτούσα και εφεσίβλητη:

CR

[παραλειπόμενα]

OBERLANDESGERICHT KÖLN (ΕΦΕΤΕΙΟ ΚΟΛΩΝΙΑΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ)

ΔΙΑΤΑΞΗ

Στην υπόθεση κληρονομικής διαδοχής

σχετικά με την κληρονομία του [παραλειπόμενα], Γερμανού πολίτη, που απεβίωσε στις 9 Μαρτίου 2017 και είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του στη Manilva της επαρχίας Μάλαγας στην Ισπανία, [παραλειπόμενα],

με διαδίκους:

1. την CR, [παραλειπόμενα],

αιτούσα και εφεσίβλητη,

[παραλειπόμενα]

2. τον RK, [παραλειπόμενα],

παρεμβαίνοντα και εκκαλούντα,

[παραλειπόμενα]

το δεύτερο πολιτικό τμήμα του Oberlandesgericht Köln (εφετείου Κολωνίας, Γερμανία)

[παραλειπόμενα] [σελ. 2 του πρωτοτύπου]

Δ ι α τ ά σ σ ε ι:

I.

[παραλειπόμενα]

II.

Σύμφωνα με το άρθρο 267, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), όπως τροποποιήθηκε στις 7 Ιουνίου 2016 (ΕΕ C202, 164), υποβάλλει ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα ερωτήματα προς ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης:

1.

Είναι απαραίτητο, για τη διαπίστωση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 7, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012, το εν λόγω δικαστήριο να διαπιστώσει ρητώς την έλλειψη δικαιοδοσίας του ή αρκεί και μια μη ρητή δήλωση, εφόσον από την ερμηνεία της δηλώσεως αυτής συνάγεται ότι το δικαστήριο διαπίστωσε την έλλειψη δικαιοδοσίας του;

2.

Είναι το δικαστήριο του κράτους μέλους του οποίου η διεθνής δικαιοδοσία προκύπτει από τη διαπίστωση ελλείψεως δικαιοδοσίας του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου του έτερου κράτους μέλους αρμόδιο να ελέγξει αν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για την απόφαση του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου σύμφωνα με τα άρθρα 6, στοιχείο α', και 7, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012; Κατά πόσον είναι δεσμευτική η απόφαση του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου; Ειδικότερα: [σελ. 3 του πρωτοτύπου]

α)

Είναι το δικαστήριο του κράτους μέλους του οποίου η διεθνής δικαιοδοσία προκύπτει από τη διαπίστωση ελλείψεως δικαιοδοσίας του πρώτου

επιληφθέντος δικαστηρίου του έτερου κράτους μέλους αρμόδιο να ελέγξει αν ο θανών επέλεξε εγκύρωσ το δίκαιο του κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 22 του κανονισμού 650/2012;

β)

Είναι το δικαστήριο του κράτους μέλους του οποίου η διεθνής δικαιοδοσία προκύπτει από τη διαπίστωση ελλείψεως δικαιοδοσίας του αρχικώς επιληφθέντος δικαστηρίου του έτερου κράτους μέλους αρμόδιο να ελέγξει αν, ενώπιον του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, κάποιος από τους διαδίκους είχε υποβάλει αίτημα, βάσει του άρθρου 6, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012, προκειμένου να διαπιστωθεί η έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας;

γ)

Είναι το δικαστήριο του κράτους μέλους του οποίου η διεθνής δικαιοδοσία προκύπτει από τη διαπίστωση ελλείψεως δικαιοδοσίας του αρχικώς επιληφθέντος δικαστηρίου του έτερου κράτους μέλους αρμόδιο να ελέγξει αν έκρινε ορθώς το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους του οποίου το δίκαιο επελέγη είναι καταλληλότερα να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής;

3.

Εφαρμόζονται τα άρθρα 6, στοιχείο α', και 7, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012 –τα οποία προϋποθέτουν επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου «κατ' εφαρμογή του άρθρου 22» [και «σύμφωνα με το άρθρο 22» αντιστοίχως]– ακόμη και όταν, σε διαθήκη που συντάχθηκε πριν από τις 17 Αυγούστου 2015, ο θανών δεν επέλεξε ρητώς ή σιωπηρώς το εφαρμοστέο δίκαιο, αλλά το εφαρμοστέο επί της κληρονομικής διαδοχής δίκαιο μπορεί να συναχθεί μόνον από το άρθρο 83, παράγραφος 4, του κανονισμού 650/2012; [σελ. 4 του πρωτοτύπου]

Σκεπτικό:

I.

- 1 Στο πλαίσιο προγενέστερης ένδικης διαδικασίας [παραλειπόμενα] η πρώτη διάδικος, ήτοι η σύζυγος του θανόντος, είχε ζητήσει, με συμβολαιογραφικώς επικυρωμένη αίτηση της 23ης Μαρτίου 2017, από το Amtsgericht Düren (ειρηνοδικείο Düren, Γερμανία), βάσει διαθήκης συνταχθείσας στις 14 Ιουνίου 1990, τη χορήγηση εθνικού κληρονομητηρίου που αναγνωρίζει ως μοναδική κληρονόμο την ίδια, καθώς και τη χορήγηση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου [παραλειπόμενα]. Η προσκομισθείσα διαθήκη είναι ιδιόγραφη, συντάχθηκε στη γερμανική γλώσσα, έχει δε το ακόλουθο περιεχόμενο [παραλειπόμενα]:

- 2 «Αμοιβαία διαθήκη μεταξύ των συζύγων
[παραλειπόμενα]

Με την παρούσα διαθήκη μεταξύ

των συζύγων [παραλειπόμενα]

κάθε σύζυγος ορίζεται ως μοναδικός κληρονόμος του άλλου.

Tittling, 14.06.1990

-υπογραφή ο σύζυγος

-υπογραφή η σύζυγος-»

- 3 Ο δεύτερος διάδικος, ήτοι ο αδερφός του διαθέτη, είχε αντικρούσει την ως άνω πρώτη αίτηση □ [παραλειπόμενα]
- 4 Με απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, ο αρμόδιος για τις κληρονομικές διαδοχές δικαστής του Amtsgericht Düren είχε δεχθεί ότι συνέτρεχαν όλες οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση του ζητούμενου κληρονομητηρίου [παραλειπόμενα] [σελ. 5 του πρωτοτύπου]
- 5 Επί της εφέσεως του δεύτερου διαδίκου, το δικάζον τμήμα απεφάνθη, με απόφαση της 4ης Ιουλίου 2018 [παραλειπόμενα], ότι το Amtsgericht Düren ήταν αναρμόδιο [παραλειπόμενα]. Το δε σκεπτικό της εν λόγω αποφάσεως του τμήματος είχε ως εξής:
- 6 «[παραλειπόμενα] το Amtsgericht πρέπει να κηρυχθεί αναρμόδιο βάσει του άρθρου 15 του κανονισμού 650/2012, διότι στην υπό κρίση υπόθεση κληρονομητηρίου τα γερμανικά δικαστήρια δεν έχουν διεθνή δικαιοδοσία [παραλειπόμενα].
- 7 Είναι αδύνατο να έχουν διεθνή δικαιοδοσία τα γερμανικά δικαστήρια δυνάμει του άρθρου 105 σε συνδυασμό με το άρθρο 343, παράγραφοι 2 και 3, του Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (νόμος περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, στο εξής: FamFG). Η εν λόγω ρύθμιση που άπτεται της κατά τόπον αρμοδιότητας δεν είναι συμβατή με το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012, διότι η διεθνής δικαιοδοσία που καθορίζεται με τον κανονισμό, αφορά –και– τα εθνικά πιστοποιητικά κληρονομικής διαδοχής όπως το κληρονομητήριο που εκδίδεται με βάση το γερμανικό δίκαιο.
- 8 Στην απόφαση της 21.6.2018 του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, υπόθεση C-20/17 [παραλειπόμενα], η οποία εκδόθηκε μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως του Amtsgericht, διαλαμβάνονται τα εξής:

“Η ερμηνεία του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού σύμφωνα με την οποία η διάταξη αυτή καθορίζει τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών όσον αφορά τις διαδικασίες εκδόσεως των εθνικών κληρονομητηρίων συμβάλλει,

προς το συμφέρον την ορθής απονομής της δικαιοσύνης εντός της Ένωσης, στην επίτευξη του σκοπού αυτού, περιορίζοντας το ενδεχόμενο διεξαγωγής παράλληλων διαδικασιών ενώπιον των δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών και αποτρέποντας τις αντιφάσεις που θα μπορούσαν να προκύψουν από τις διαδικασίες αυτές. Αντιθέτως, η υλοποίηση των σκοπών του κανονισμού 650/2012 θα διακυβευόταν αν, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, γινόταν δεκτό ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου II του κανονισμού αυτού, και ιδίως το άρθρο 4, έχουν την έννοια ότι δεν καθορίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία των κρατών μελών όσον αφορά τις διαδικασίες σχετικά με την έκδοση εθνικών κληρονομητηρίων.”

- 9 Βεβαίως, η απόφαση του ΔΕΕ εκδόθηκε σε υπόθεση που αφορούσε ζήτημα διεθνούς δικαιοδοσίας (του Amtsgericht Schöneberg) βάσει του άρθρου 105 σε συνδυασμό με το άρθρο 343, παράγραφος 3, του FamFG. Σύμφωνα όμως με τις θεμελιώδεις αρχές που διατυπώνονται στη νομολογία του ΔΕΕ, το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012 αποκλείει τη διεθνή δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων επί τη βάσει του άρθρου 105 σε συνδυασμό με το άρθρο 343 παράγραφος 2, του FamFG. [παραλειπόμενα] Άλλωστε, η εν λόγω ρύθμιση του εθνικού δικαίου παραπέμπει στην τελευταία συνήθη διαμονή στην ημεδαπή, ενώ το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012 θέτει ως κριτήριο τον τόπο τελευταίας συνήθους διαμονής κατά τον χρόνο του θανάτου. Ο κίνδυνος διεξαγωγής παράλληλων διαδικασιών ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών υφίσταται όταν η διεθνής δικαιοδοσία εξαρτάται από την τελευταία συνήθη [σελ. 6 του πρωτοτύπου] διαμονή όπως και όταν αυτή καθορίζεται με βάση τις προϋποθέσεις του άρθρου 343, παράγραφος 3, του FamFG.
- 10 Κατά το άρθρο 4 του κανονισμού 615/2012, διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου. Με βάση δε τα στοιχεία που προσκόμισε η αιτούσα, ο θανών δεν είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του στη Γερμανία, αλλά στην Ισπανία. Εξάλλου, με εξαίρεση μερικές εβδομάδες που διέμεινε στη Γερμανία το έτος 2015 προκειμένου να υποβληθεί σε θεραπευτική αγωγή, τα υπόλοιπα χρόνια ζούσε στην Ισπανία, όπου οι σύζυγοι διέθεταν ακίνητο.»
- 11 Στη συνέχεια, η πρώτη διάδικος εξασφάλισε την έκδοση, από τον δικαστή του τρίτου τμήματος του πρωτοδικείου της Esterona (Ισπανία), διατάξεως της 29ης Απριλίου 2019 [παραλειπόμενα]. Στην [ελληνική] μετάφραση της διατάξεως αυτής αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:
- 12 «[παραλειπόμενα]

Κατόπιν της αιτήσεως του διαδίκου που κίνησε τη διαδικασία, αποφασίζω να απέχω από την εκδίκαση της παρούσας υποθέσεως, διότι τα γερμανικά δικαστήρια είναι καταλληλότερα να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής λόγω πρακτικών περιστάσεων, όπως είναι η συνήθης κατοικία του ενδιαφερόμενου διαδίκου και ο τόπος στον οποίο βρίσκονται τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομίας.»

- 13 Με συμβολαιογραφικό έγγραφο της 29ης Αυγούστου 2019, η πρώτη διάδικος επανέφερε ενώπιον του Amtsgericht Düren τη συμβολαιογραφικώς επικυρωμένη αίτηση της 23ης Μαρτίου 2017, με αντικείμενο τη χορήγηση εθνικού κληρονομητηρίου που την αναγνωρίζει ως μοναδική κληρονόμο, καθώς και τη χορήγηση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου [παραλειπόμενα]. Επιπλέον προσκόμισε την ως άνω διάταξη του ισπανικού δικαστηρίου. Την αίτησή της αντέκρουσε εκ νέου ο δεύτερος διάδικος.
- 14 Με διάταξη της 19ης Φεβρουαρίου 2020, το Amtsgericht Düren [παραλειπόμενα] έκρινε ότι, κατόπιν της αποφάσεως του ισπανικού [σελ. 7 του πρωτοτύπου] περιφερειακού δικαστηρίου, διαθέτει πλέον διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 6, στοιχείο α΄, του κανονισμού 650/2012. Κατά της ανωτέρω διατάξεως ο δεύτερος διάδικος άσκησε έφεση [παραλειπόμενα].

II.

- 15 Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία, ζητώντας την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 267, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Η κρίση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου επί της υποθέσεως εξαρτάται από την –ούτε προφανή ούτε ήδη διασαφηνισμένη– απάντηση του Δικαστηρίου επί των προδικαστικών ερωτημάτων.
- 16 [παραλειπόμενα] Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δικαστηρίων της Ισπανίας και της Γερμανίας, η διεθνής δικαιοδοσία αυτών στις υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής καθορίζεται με βάση τον κανονισμό 650/2012. Δεδομένου ότι ο θανών, μέχρι τον θάνατό του στις 9 Μαρτίου 2017, είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του στην Ισπανία, διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν στο σύνολό της την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής έχουν σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού 650/2012 τα ισπανικά δικαστήρια και όχι τα γερμανικά [παραλειπόμενα]. Επομένως, η ύπαρξη της διεθνούς δικαιοδοσίας του [παραλειπόμενα] επιληφθέντος γερμανικού δικαστηρίου επί της κληρονομικής διαδοχής εξαρτάται από το αν το ισπανικό δικαστήριο, με τη μεταγενέστερη απόφαση της 29ης Απριλίου 2019 επί της συγκεκριμένης κληρονομικής διαφοράς, έκρινε ορθώς ως προς την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του κατά την έννοια του άρθρου 7, στοιχείο α΄, σε συνδυασμό με το άρθρο 6, στοιχείο α΄, του κανονισμού 650/2012.
- 17 1. Όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 7, στοιχείο α΄, του κανονισμού 650/2012 στην [ελληνική] γλώσσα, κατά το οποίο «[τ]α [σελ. 8 του πρωτοτύπου] δικαστήρια κράτους μέλους του οποίου το δίκαιο επελέγη από τον θανόντα σύμφωνα με το άρθρο 22, έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής εφόσον: α) το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο έχει διαπιστώσει έλλειψη δικαιοδοσίας στην ίδια υπόθεση σύμφωνα με το άρθρο 6.», η εν λόγω διάταξη προϋποθέτει την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου σύμφωνα με το άρθρο 22 του κανονισμού 650/2012 και τη διαπίστωση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου στην ίδια υπόθεση. Ο

Ισπανός δικαστής του τρίτου τμήματος του πρωτοδικείου της Estrepona δεν διαπίστωσε ρητώς ότι στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας. Αντιθέτως, ο Ισπανός δικαστής, με τη διάταξη της 29ης Απριλίου 2019 [παραλειπόμενα], αποφάσισε «να απέχ[ει] από την εκδίκαση της παρούσας υποθέσεως» ([παραλειπόμενα] «*abstenerme de conocer, ..., de las presentes actuaciones*» [παραλειπόμενα]). Συνεπώς, τίθεται το ερώτημα αν απαιτείται, για την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας σε κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 7 του κανονισμού 650/2012, το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο να διαπιστώνει ρητώς (επί λέξει) ότι στερείται δικαιοδοσίας ή αν αρκεί η πρόθεσή του να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο λόγω ελλείψεως δικαιοδοσίας, εφόσον η εν λόγω πρόθεση μπορεί να συναχθεί από το επόμενο δικαστήριο κατόπιν ερμηνείας της αποφάσεως του προηγούμενου.

- 18 2. Περαιτέρω, τίθεται το ερώτημα αν και ποια παρεμπίπτοντα ζητήματα, που ανακύπτουν από την απόφαση του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου ως προς την έλλειψη δικαιοδοσίας του, επιτρέπεται να εξετάσει στο πλαίσιο της δικής του αρμοδιότητας το δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο απονεμήθηκε δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 7, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012, καθώς και αν –και κατά πόσον– η κρίση του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου δεσμεύει το επόμενο:
- 19 Τούτο αφορά τα ζητήματα αν –στο πλαίσιο των προϋποθέσεων που θέτουν τα άρθρα 6 και 7 του κανονισμού 650/2012– ο θανών επέλεξε το εφαρμοστέο δίκαιο βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού 650/2012, αν κάποιος εκ των διαδίκων είχε υποβάλει ενώπιον του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου αίτημα βάσει του άρθρου 6, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012, προκειμένου να διαπιστωθεί η έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας, καθώς και αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο ορθώς απεφάνθη ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους του οποίου το δίκαιο επελέγη είναι καταλληλότερα να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής (άρθρο 6, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012). **[σελ. 9 του πρωτοτύπου]**
- 20 3. Εν συνεχεία, τίθεται το ερώτημα αν τα άρθρα 6, στοιχείο α', και 7, στοιχείο α', του κανονισμού 650/2012, πέραν της γραμματικής τους ερμηνείας, τυγχάνουν εφαρμογής ακόμη και όταν δεν προκύπτει ρητή ή σιωπηρή επιλογή του θανόντος ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο (άρθρο 22 του κανονισμού 650/2012 ή άρθρο 83, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού), αλλά το δίκαιο του κράτους μέλους που επελέγη ως εφαρμοστέο μπορεί να συναχθεί από το άρθρο 83, παράγραφος 4, του κανονισμού 650/2012.

[παραλειπόμενα]